

3. *Udvidelse af kredsen af personer med dansk indfødsret, der uanset ophold i udlandet anses for at have fast bopæl i riget*

3.1. *Folketingets tidligere overvejelser om udvidelse af kredsen af personer med dansk indfødsret, der uanset ophold i udlandet anses for at have fast bopæl i riget*

Spørgsmålet om udvidelse af kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet bevarer deres valgret ved folketingsvalg m.v., har senest været drøftet i Folketinget i forbindelse med forslag nr. B 144 af 13. marts 2001 til folketingsbeslutning om udvidelse af udenlandsdankeres valgret (FT 2000-01, tillæg A s. 5355). Beslutningsforslaget indeholdt en opfordring til den daværende regering om snarest muligt at fremsætte lovforslag om en revision af folketingsvalgloven, der ville gøre det muligt for udenlandsdanskere, der ikke var omfattet af den nuværende lovgivning, at få stemmeret til folketingsvalg og folkeafstemninger i en vis årrække inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget blev det bl.a. anført, at det var intentionen med forslaget, så vidt det var muligt inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1, at give alle personer med dansk indfødsret, der for en periode arbejdede i udlandet, men som havde tænkt sig at vende tilbage til Danmark, muligheden for at opretholde stemmeretten i den periode, vedkommende måtte opholde sig i udlandet.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til beslutningsforslaget, at der derfor konkret blev foreslået en ændring af folketingsvalgloven således, at alle personer med dansk indfødsret, der ikke decideret emigrerede, kunne opretholde stemmeretten til det danske Folketing og til danske folkeafstemninger i en 12-årig periode. Det blev herefter foreslået i beslutningsforslagets bemærkninger, at personer med dansk indfødsret, ligeledes så vidt det var muligt inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1, ved skriftlig henvendelse til Valgretsævnet kunne søge om forlængelse af stemmeretsperioden. En sådan forlængelse skulle kunne opnås af alle personer, der kunne dokumentere en fast tilknytning til riget svarende til fast bopæl i grundlovens forstand samt kunne sandsynliggøre, at de inden for en afgrænset årrække planlagde på ny at bosætte sig permanent i riget.

På baggrund af beslutningsforslaget anmodede Indenrigsministeriet Justitsministeriet om en udtalelse om fortolkningen af udtrykket »fast bopæl i riget« i grundlovens § 29, stk. 1. Justitsministeriet afgav den 2. april 2001 en udtalelse, som blev sendt til Folketingets

Kommunaludvalg den 3. april 2001 (FT 2000-2001, Kommunaludvalget, B 144 – bilag 4, Alm. del – bilag 160). I udtalelsen gav Justitsministeriet udtryk for den opfattelse, at den ordning, beslutningsforslaget lagde op til, ikke var forenelig med grundlovens § 29, stk. 1. Justitsministeriet tilkendegav herved, at det generelt måtte antages, at der gjaldt meget snævre grænser for, i hvilket omfang der inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1, kunne ske en yderligere udvidelse af bopælsbegrebet i forhold til den, der allerede var sket ved den gældende – ganske vidtgående – bestemmelse i folketingsvalglovens § 2. Det var derfor Justitsministeriets opfattelse, at der måtte tages udgangspunkt i en vurdering af, om forslaget ville indebære en udvidelse af større rækkevidde, eller om der var tale om en udvidelse af mere marginal eller justerende karakter. Justitsministeriet tilkendegav, at den foreslåede ordning, hvorefter »alle danskere, der ikke decideret emigrerer, kan opretholde stemmeretten til det danske Folketing og til danske folkeafstemninger i en 12-årig periode« omfattede alle personer med dansk indfødsret i udlandet og ikke var begrænset til at angå bestemte persongrupper med en nærmere objektiv tilknytning til Danmark. Justitsministeriet tilkendegav endvidere, at den foreslåede ordning heller ikke – bortset fra forbeholdet om »emigration« – forudsatte noget konkret skøn i det enkelte tilfælde. På denne baggrund var det Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning ikke kunne siges at være af marginal eller justerende karakter, men at den derimod indebar en udvidelse af større rækkevidde af kredsen af personer med valgret.

Beslutningsforslaget var til 1. behandling den 6. april 2001 (FT 2000-01, s. 6296 ff.). Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Kommunaludvalget.

Folketingets Kommunaludvalg afgav den 31. maj 2001 beretning over beslutningsforslag B 144 (FT 2000-01, tillæg B s. 1956, B 144 – bilag 16). Det fremgår bl.a. af beretningen, at udvalget fandt, at der bl.a. som følge af samfundsudviklingen var behov for at undersøge mulighederne for ved en ændring af folketingsvalglovens § 2 at udvide udenlandsdankeres mulighed for at have valgret til Folketinget. På den anden side fandt udvalget, at de grænser for lovgivningsmagten, som grundlovens § 29 fastsætter, naturligvis måtte respekteres. Som følge af de principielle statsforfatningsretlige og politiske spørgsmål, der var knyttet til spørgsmålet om valgret til Folketinget, fandt Kommunaludvalget i forbindelse med udvalgets behandling af B 144 det hensigtsmæssigt at nedsætte et underudvalg, der fik til opgave at afdække, hvilke